Zákon o veřejné službě soudní

Návrh zákona č. 18 podle seznamu zákonů Fóra lidu – prováděcí zákon k Občanské ústavě ČR (OIPD)

Fórum lidu · pracovní návrh ze dne 26. 10. 2026

Postavení návrhu: Zákon provádí čl. 63–68, 66 odst. 2 a 82 odst. 2 Občanské ústavy. Upravuje Ministerstvo spravedlnosti a Veřejnou službu soudní, která zajišťuje chod soudů, státního zastupitelství, vězeňství a katastru nemovitostí a vede veřejnou databázi soudních rozhodnutí. Postavení soudců, řízení, vazbu a výkon trestu upravuje zákon o soudnictví a vězeňství (č. 12). Vychází z autorovy Hlavy 4 (čl. 78, 80) na forumlidu.cz/oipd. Schvalují jej občané v referendu.

NÁVRH

ZÁKON

ze dne …….. 20..

o veřejné službě soudní

Občané České republiky se v referendu usnesli na tomto zákoně:

ČÁST PRVNÍ – ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

§ 1 – Předmět úpravy

Tento zákon upravuje poslání, organizaci, řízení a kontrolu Ministerstva spravedlnosti a Veřejné služby soudní.

§ 2 – Poslání a nezávislost soudů

(1) Veřejná služba soudní zajišťuje soudům, státnímu zastupitelství a věznicím budovy, kanceláře, techniku, rozpočet a zaměstnance, vede katastr nemovitostí a veřejné databáze podle tohoto zákona (čl. 66 odst. 2 ústavy).

(2) Ministerstvo spravedlnosti ani Veřejná služba soudní nesmějí zasahovat do rozhodování soudců v jednotlivých věcech, přidělovat věci konkrétním soudcům ani ovlivňovat jejich rozhodování přidělením prostředků (čl. 72 odst. 1 Občanské ústavy České republiky, dále jen „ústava“).

ČÁST DRUHÁ – MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

§ 3

(1) Ministerstvo spravedlnosti zadává Veřejné službě soudní úkoly podle vůle občanů, dozírá na plnění jejího poslání a odpovídá za její hospodárnost (čl. 64 odst. 1 ústavy).

(2) Ministra spravedlnosti volí rozhodující občané v celostátní přímé volbě na 4 roky (čl. 64 odst. 2 ústavy).

(3) Ministerstvo má nejvýše 33 zaměstnanců (čl. 64 odst. 3 ústavy).

(4) Ministr každý rok předloží výroční zprávu o Veřejné službě soudní, zejména o délce řízení u jednotlivých soudů a soudců, nákladech, stavu věznic a recidivě, pro občanské hodnocení podle čl. 90 ústavy.

ČÁST TŘETÍ – VEŘEJNÁ SLUŽBA SOUDNÍ

§ 4 – Ředitel

(1) Veřejnou službu soudní řídí ředitel, kterého volí rozhodující občané v celostátní přímé volbě, kdykoli je funkce uprázdněna; ředitel osobně odpovídá za řádný chod služby (čl. 65 odst. 2 ústavy).

(2) Ministr spravedlnosti nebo předseda Národní rady může navrhnout odvolání ředitele; o odvolání rozhodují občané v referendu (čl. 65 odst. 4 ústavy).

§ 5 – Rozhodující zaměstnanci

(1) Rozhodujících zaměstnanců Veřejné služby soudní je nejvýše 66 (čl. 65 odst. 3 ústavy). Jsou jimi

a) ředitel a jeho zástupce,

b) ředitel vězeňství a ředitelé jednotlivých věznic a vazebních věznic,

c) vedoucí katastru nemovitostí a 14 krajských vedoucích katastru,

d) vedoucí Probační a mediační služby,

e) správce Fondu pro oběti trestných činů.

(2) Ředitele věznic a krajské vedoucí katastru volí rozhodující občané kraje, v němž věznice nebo pracoviště leží; ostatní rozhodující zaměstnance rozhodující občané republiky, podle volebního zákona. Lze je kdykoli odvolat.

(3) Ostatní zaměstnanci, zejména úředníci soudních kanceláří, asistenti soudců a pracovníci katastru, se vybírají ve veřejné soutěži a nemají rozhodovací pravomoc. Soudci, státní zástupci a vězeňská stráž nejsou zaměstnanci Veřejné služby soudní.

ČÁST ČTVRTÁ – SPRÁVA SOUDŮ

§ 6 – Předseda soudu a správa

(1) Předsedu soudu volí soudci daného soudu ze svého středu na 3 roky; předseda zůstává soudcem a nemá vůči ostatním soudcům žádnou nadřízenost v rozhodování.

(2) Veřejná služba soudní zajišťuje pro každý soud kancelář, podatelnu, elektronický spis a technické vybavení k jednání dálkovým přístupem.

§ 7 – Náhodné přidělování věcí

(1) Věci se soudcům přidělují náhodným výběrem, který provádí program se zveřejněným zdrojovým kódem; každé přidělení se zaznamená a nelze je dodatečně změnit. Ruční přidělení je možné jen v případech, které stanoví zákon o soudnictví a vězeňství, a vždy s odůvodněním.

(2) Účastník řízení má právo zjistit, kdy a jak byla jeho věc přidělena.

§ 8 – Elektronický spis a nahlížení

Účastník řízení a jeho zástupce mohou nahlížet do elektronického spisu odkudkoli a pořizovat z něj kopie bezplatně (čl. 80 odst. 2 ústavy). Kdo nemá přístup k internetu, může nahlížet u kteréhokoli soudu.

ČÁST PÁTÁ – DATABÁZE A REJSTŘÍKY

§ 9 – Databáze soudních rozhodnutí

(1) Veřejná služba soudní vede veřejnou a bezplatnou databázi všech pravomocných rozhodnutí soudů všech stupňů a Ústavního soudu, přístupnou k poučení občanů (čl. 82 odst. 2 ústavy).

(2) Rozhodnutí se zveřejní do 30 dnů od nabytí právní moci; jména soukromých osob se znečitelní, jména soudců, státních zástupců a veřejných služebníků nikoli.

(3) Databáze umožňuje vyhledávat podle soudce, druhu věci, délky řízení a výsledku odvolání.

§ 10 – Další rejstříky

Veřejná služba soudní vede rejstřík trestů, insolvenční rejstřík, veřejné rejstříky právnických osob a seznamy znalců, tlumočníků, mediátorů a exekutorů; údaje, které nejsou chráněny zákonem, zpřístupňuje bezplatně.

ČÁST ŠESTÁ – KATASTR NEMOVITOSTÍ

§ 11 – Katastr

(1) Veřejná služba soudní vede katastr nemovitostí a zajišťuje zeměměřictví a mapování.

(2) Katastr je veřejný a nahlížení do něj je bezplatné. Každý přístup orgánu veřejné moci k údajům o konkrétní osobě se zaznamenává a vlastník má právo se o něm dozvědět.

§ 12 – Zápis práv

(1) Vlastnické a jiné věcné právo se zapíše do katastru na základě listiny, jejíž pravost a soulad se zákonem, zejména se zákonem o strategických veřejných zdrojích, ověřil notář nebo advokát, který za správnost odpovídá osobně a je pojištěn. O zápisu rozhodne do 10 dnů krajský vedoucí katastru, který za zápis osobně odpovídá; nesouhlasí-li se zápisem, postupuje se podle odstavce 3.

(2) Na základě rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci se zápis provede do 5 dnů.

(3) Má-li katastr pochybnost o tom, že listina splňuje podmínky odstavce 1, nebo nesouhlasí-li s ním účastník, předloží věc okresnímu soudu, který rozhodne do 30 dnů. O zamítnutí zápisu rozhoduje vždy soudce.

(4) Každý vlastník může požádat, aby jej katastr bezplatně elektronicky upozornil na každý návrh na zápis k jeho nemovitosti.

ČÁST SEDMÁ – VĚZEŇSTVÍ, PROBACE A OBĚTI

§ 13 – Vězeňství

(1) Veřejná služba soudní spravuje věznice a vazební věznice a zajišťuje výkon vazby a trestu podle zákona o soudnictví a vězeňství; střežení zajišťuje vězeňská stráž Veřejné služby výkonné (čl. 66 odst. 2 a 3 ústavy).

(2) Veřejná služba soudní organizuje práci odsouzených tak, aby byla užitečná a výtěžek sloužil k odškodnění obětí a provozu věznic (čl. 91 odst. 2 ústavy). Práce nesmí nahrazovat práci jiných občanů za dumpingovou cenu; nabídky práce věznic se zveřejňují.

(3) Budovy věznic jsou strategickým veřejným majetkem a spravuje je Veřejná služba správní, která je Veřejné službě soudní pronajímá.

§ 14 – Probační a mediační služba

Probační a mediační služba připravuje podklady pro soud, dohlíží na podmíněně propuštěné a na tresty nespojené s odnětím svobody a zprostředkovává dohodu pachatele a oběti o náhradě škody.

§ 15 – Fond pro oběti trestných činů

Veřejná služba soudní spravuje Fond pro oběti trestných činů podle zákona o soudnictví a vězeňství; jeho hospodaření se zveřejňuje čtvrtletně.

ČÁST OSMÁ – EXEKUCE

§ 16

(1) Exekuci lze provést jen na základě příkazu soudce, který určí, jaký majetek a jakým způsobem lze postihnout. Exekutor provádí jen úkony, k nimž jej soudce pověřil, a za svůj postup odpovídá osobně.

(2) Exekuci nelze vést na majetek nezbytný k bydlení a obživě dlužníka a jeho rodiny. Náklady exekuce nesmějí přesáhnout 10 % vymáhané částky, nejvýše však průměrnou měsíční mzdu.

ČÁST DEVÁTÁ – OTEVŘENOST A ODPOVĚDNOST

§ 17

(1) Veřejná služba soudní vede veřejnou databázi o své struktuře, pravomocích, odpovědnosti jednotlivých služebníků, hospodaření a výsledcích (čl. 68 ústavy).

(2) Zaměstnanci Veřejné služby soudní jsou povinně pojištěni a za své jednání odpovídají osobně (čl. 84 ústavy). Plat se stanoví podle tabulky násobků schválené v referendu (čl. 87 ústavy).

ČÁST DESÁTÁ – PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 18 – Přechodná ustanovení

(1) Správa soudů a státních zastupitelství vykonávaná dosud Ministerstvem spravedlnosti a předsedy soudů, Vězeňská služba České republiky v rozsahu správy věznic a Český úřad zeměměřický a katastrální s katastrálními úřady se do 2 let od účinnosti ústavy stávají součástí Veřejné služby soudní (čl. 124 ústavy). Justiční stráž a strážní složka Vězeňské služby přecházejí do vězeňské stráže Veřejné služby výkonné.

(2) Náhodné přidělování věcí podle § 7 a databázi podle § 9 zavede Veřejná služba soudní do 1 roku od účinnosti tohoto zákona.

(3) Exekuce zahájené přede dnem účinnosti tohoto zákona se dokončí podle dosavadních předpisů, náklady podle § 16 odst. 2 však platí ode dne účinnosti tohoto zákona.

§ 19 – Zrušovací ustanovení

Zákon č. 359/1992 Sb., o zeměměřických a katastrálních orgánech, a zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky, ve znění pozdějších předpisů, se zrušují uplynutím 2 let od účinnosti ústavy.

§ 20 – Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení výsledku referenda, jímž byl přijat.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

A. Obecná část

1. Účel zákona

Veřejná služba soudní je zázemím nezávislých soudů. Zákon ji odděluje od rozhodování soudců, zavádí náhodné přidělování věcí s veřejným kódem, veřejnou databázi rozhodnutí se jmény soudců a katastr, v němž o zamítnutí zápisu rozhoduje vždy soudce, ne úředník.

2. Vazba na OIPD a texty autora

- **Hlava 4 OIPD, čl. 80 (VSS):** ministr spravedlnosti na 4 roky nesmí rozhodovat ani ovlivňovat soudce v kauzách; VSS zahrnuje katastr nemovitostí a mapování – § 2, 3, 11, 12.
- **Hlava 4 OIPD, čl. 78:** ministerstvo do 33, IVS do 66 rozhodujících, ředitel volený a odvolatelný jen občany – § 3 až 5.
- **Program OIPD (Konec zločinu):** odškodnění obětí prací vězňů – § 13, 15.
- **Východiska:** rozhodují lidé, ne instituce; otevřenost – § 7, 9, 12 odst. 3.

3. Doplnění a odchylky

Téma	Autor	Návrh	Důvod
Rozhodování katastru	neuvedeno	zápis na základě listiny ověřené notářem či advokátem, rozhoduje 14 volených krajských vedoucích, zamítnutí jen soudce (§ 5, 12)	Rozhodující služebník musí být volen (čl. 83 odst. 2) a VSS jich smí mít nejvýše 66 (čl. 65 odst. 3); ověřená listina umožní, aby krajský vedoucí za zápisy odpovídal osobně.
Ředitelé věznic	neuvedeno	volení občany kraje (§ 5)	Rozhodují o právech vězněných (čl. 83 odst. 2).
Exekuce	neuvedeno	jen na příkaz soudce, strop nákladů (§ 16)	O zásahu do majetku rozhoduje volený soudce, ne soukromý exekutor.
Předseda soudu	neuvedeno	volí jej soudci na 3 roky (§ 6)	Jen správní funkce bez moci nad rozhodováním.

4. Soulad s ústavou a étosem

Zákon naplňuje čl. 63–68, 71, 72, 80, 82–84, 87, 90 a 91 ústavy. Odpovídá étosu: nikdo nesmí soudce ovlivňovat, každé rozhodnutí má jméno, krádež včetně zneužití exekucí je zločin.

5. Dopady

Spojení správy soudů, katastru a vězeňství do jedné služby přinese úspory. Náhodné přidělování a databáze rozhodnutí vyžadují jednorázovou investici do informačního systému.

B. Zvláštní část

K § 1 a 2: Poslání a ochrana nezávislosti soudů.

K § 3: Ministerstvo spravedlnosti.

K § 4 a 5: Ředitel a rozhodující zaměstnanci.

K § 6 až 8: Správa soudů, náhodné přidělování, elektronický spis.

K § 9 a 10: Databáze a rejstříky.

K § 11 a 12: Katastr nemovitostí.

K § 13 až 15: Vězeňství, probace a Fond pro oběti.

K § 16: Exekuce.

K § 17 až 20: Otevřenost, odpovědnost, přechodná ustanovení a účinnost.

Zdroje: Občanská ústava ČR (OIPD), čl. 63–68, 71, 72, 80, 82–84, 87, 90, 91, 124 (forumlidu.cz/oipd/navrh-ustavy); Fórum lidu – OIPD: Hlava 4 (čl. 78, 80), program „Vraťme moc lidem“, Východiska; seznam zákonů (č. 18); zákony č. 359/1992 Sb., 555/1992 Sb.